

GYVENIMO ĮVYKIŲ KLAUSIMYNO – REVIZUOTO (LEC-5-R) LIETUVIŠKOS VERSIJOS VADOVAS

Gyvenimo įvykių klausimynas – Revizuotas (LEC-R)

Gyvenimo įvykių klausimynas – Revizuotas (LEC-R) skirtas įvertinti potencialiai traumuojančių įvykių patirtį, kuri nutiko per asmens gyvenimą nuo vaikystės iki dabar (Weathers et al., 2013; Hyland et al., 2017). Instrumentą sudaro 18 potencialiai traumuojančių įvykių kaip stichinė nelaimė, eismo įvykis, seksualinis smurtas ir pan. Taip pat yra galimybė įrašyti papildomą trauminį įvykį, kurio nebuvo pateiktame sąraše. Asmenys turi nurodyti susidūrimo su potencialiai traumuojančiu įvykiu pobūdį (patyrė pats (-i), buvo liudininkas (-ė), sužinojo apie įvykį). Žmonėms, kuriems įvykis nutiko asmeniškai arba, kurie buvo tam tikro įvykio liudininkais, yra laikomi patyrę potencialiai traumuojantį įvykį.

Originalios LEC versijos, kurią sudaro 16 potencialiai traumuojančių įvykių, konvergentinis validumas su kitomis potencialiai traumuojančių įvykių vertinimo metodikomis yra geras (Gray, Litz, Hsu, & Lombardo, 2004). LEC-5 versija buvo atnaujinta (Weathers et al., 2013) suderinant su Diagnostinio ir statistinio vadovo penktuoju leidimu (angl. *The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition, DSM-5*). LEC-5 buvo naudotas tyrime su Lietuvos suaugusiųjų imtimi (Mažulytė et al., 2014). Tarptautinis traumos konsorciūmas vykdydamas TLK-11 tyrimus (Hyland et al., 2017) įtraukė du papildomus potencialiai traumuojančius įvykius apie vaikystėje patirtą seksualinį ir fizinį smurtą. Pastaroji LEC-5-R metodikos lietuviška versija buvo naudota įvairiose suaugusių asmenų imtyse – bendrojoje populiacijoje (Kvedaraite et al., 2022), klinikinėse grupėse (Kvedaraite et al., 2021; Kazlauskas et al., 2018; Gelezelyte et al., 2022), jaunų suaugusiųjų imtyse (Truskauskaite et al., 2023; Truskauskaite-Kuneviciene et al., 2020).

LEC-5-R yra atviros prieigos instrumentas, kurio naudojimui ar vertimui į kitas kalbas autorių sutikimas nėra reikalingas.

LEC-5-R metodikos administravimas

LEC-5-R metodiką gali naudoti psichikos sveikatos specialistai: gydytojai ir psichologai, rekomenduojama baigti specializuoto psichotraumatologinio įvertinimo mokymus. Naudojant LEC-5-R metodiką būtina laikytis Tarptautinių ir Lietuvos testų naudojimo reglamentų (ITC, 2013; LPS, 2014) ir profesinės (medikų/psichologo) etikos reikalavimų. Klausiant žmogaus apie jam skaudžius patyrimus būtina laikytis nuostatos, kad negalime pakenkti asmeniui. Asmenims, kurie pildo šį klausimyną, turi būti suteikta tinkama psichologinė pagalba, jeigu jos prireiktų, arba būtina informuoti, kur žmogus gali kreiptis dėl profesionalios psichologinės pagalbos. Klausimyno pildymas užtrunka 5-10 minučių.

Jeigu kiltų kokių nors klausimų dėl LEC-5-R metodikos lietuviškos versijos naudojimo, prašome kreiptis į Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centrą (M. K. Čiurlionio g. 29, 203 kab., LT-03100, Vilnius), el.paštas: psichotraumatologija@fsf.vu.lt.

Lietuviškos LEC versijos citavimo nuoroda mokslo darbuose

Kazlauskas, E., Gegieckaite, G., Hyland, P., Zelviene, P., & Cloitre, M. (2018). The structure of ICD-11 PTSD and complex PTSD in Lithuanian mental health services. *European Journal of Psychotraumatology*, 9(1), 1414559. <https://doi.org/10.1080/20008198.2017.1414559>

Literatūra

- Gelezelyte, O., Roberts, N. P., Kvedaraite, M., Bisson, J. I., Brewin, C. R., Cloitre, M., ... & Kazlauskas, E. (2022). Validation of the international trauma interview (ITI) for the clinical assessment of ICD-11 posttraumatic stress disorder (PTSD) and complex PTSD (CPTSD) in a Lithuanian sample. *European Journal of Psychotraumatology*, 13(1), 2037905. <https://doi.org/10.1080/20008198.2022.2037905>
- Gray, M. J., Litz, B. T., Hsu, J. L., & Lombardo, T. W. (2004). Psychometric properties of the life events checklist. *Assessment*, 11(4), 330–341. <https://doi.org/10.1177/1073191104269954>
- Hyland, P., Shevlin, M., Brewin, C. R., Cloitre, M., Downes, A. J., Jumbe, S., ... & Roberts, N. P. (2017). Validation of post-traumatic stress disorder (PTSD) and complex PTSD using the International Trauma Questionnaire. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 136(3), 313-322. <https://doi.org/10.1111/acps.12771>
- International Test Commission (2001). *International Guidelines for Test Use*, *International Journal of Testing*, 1(2), 93-114. https://doi.org/10.1207/S15327574IJT0102_1
- Kazlauskas, E., Gegieckaite, G., Hyland, P., Zelviene, P., & Cloitre, M. (2018). The structure of ICD-11 PTSD and complex PTSD in Lithuanian mental health services. *European Journal of Psychotraumatology*, 9(1), 1414559. <https://doi.org/10.1080/20008198.2017.1414559>
- Kvedaraite, M., Gelezelyte, O., Kairyte, A., Roberts, N. P., & Kazlauskas, E. (2022). Trauma exposure and factors associated with ICD-11 PTSD and complex PTSD in the Lithuanian general population. *International Journal of Social Psychiatry*, 68(8), 1727-1736. <https://doi.org/10.1177/00207640211057720>
- Kvedaraite, M., Gelezelyte, O., Karatzias, T., Roberts, N. P., & Kazlauskas, E. (2021). Mediating role of avoidance of trauma disclosure and social disapproval in ICD-11 post-traumatic stress disorder and complex post-traumatic stress disorder: cross-sectional study in a Lithuanian clinical sample. *BJPsych Open*, 7(6), e217. <https://doi.org/10.1192/bjo.2021.1055>
- Lietuvos psichologų sąjunga (2014). Testų naudojimo reglamentas. *Parengė LPS Psichologinio įvertinimo komitetas*.
- Mažulytė, E., Skerytė-Kazlauskienė, M., Eimontas, J., Gailienė, D., Grigutytė, N., & Kazlauskas, E. (2014). Trauma experience, psychological resilience and dispositional optimism: Three adult generations in Lithuania. *Psichologija*, 49, 20-33. <https://doi.org/10.15388/Psichol.2014.49.3696>
- Truskauskaitė, I., Dumarkaite, A., Petrauskaitė, G., Andersson, G., Brailovskaia, J., Karatzias, T., Margraf, J., & Kazlauskas, E. (2023). ICD-11 PTSD and complex PTSD in Lithuanian university students: Prevalence and associations with trauma exposure. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. <https://doi.org/10.1037/tra0001436>
- Truskauskaitė-Kuneviciene, I., Brailovskaia, J., Kamite, Y., Petrauskaitė, G., Margraf, J., & Kazlauskas, E. (2020). Does trauma shape identity? Exploring the links between lifetime trauma exposure and identity status in emerging adulthood. *Frontiers in Psychology*, 11, 570644. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.570644>
- Weathers, F. W., Blake, D. D., Schnurr, P. P., Kaloupek, D. G., Marx, B. P., & Keane, T. M. (2013). *The Life Events Checklist for DSM-5 (LEC-5)*. Instrument available from the National Center for PTSD at www.ptsd.va.gov

GYVENIMO ĮVYKIŲ KLAUSIMYNAS – REVIZUOTAS (LEC-5-R)

Kiekvieną teiginį įvertinkite ir pažymėkite **tik vieną langelį**, kuris labiausiai Jums tinka.

- Tai nutiko Jums asmeniškai (**Man nutiko**);
- Jūs buvote liudininku (-e), kai tai nutiko kažkam kitam (**Buvau liudininkas (-ė)**);
- Sužinojote, kad tai įvyko Jūsų artimajam (**Sužinojau apie tai**);
- Nesate tikras (-a), kad Jums tai nutiko (**Nesu tikras (-a)**);
- Jums tai nenutiko (**Man nenutiko**).

Atsakinėdami į klausimus apsvarstykite **visą savo gyvenimą** nuo vaikystės iki dabar. Jums nėra būtina atsakyti į visus klausimus, jei jaučiate, kad tai sukeltų Jums daug stiprių išgyvenimų.

	<i>Gyvenimo įvykiai</i>	<i>Man nutiko</i>	<i>Buvau liudininkas (-ė)</i>	<i>Sužinojau apie tai</i>	<i>Nesu tikras (-a)</i>	<i>Man nenutiko</i>
1.	Stichinė nelaimė (pavyzdžiui, potvynis, uraganas, tornadas, žemės drebėjimas).	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Gaisras ar sprogimas.	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Eismo įvykis (pavyzdžiui, autoavarija, laivo avarija, traukinio avarija, lėktuvo katastrofa).	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Rimtas nelaimingas atsitikimas darbe, namuose ar laisvalaikio metu.	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Sąlytis su nuodingomis medžiagomis (pavyzdžiui, pavojingais chemikalais, radiacija).	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Fizinis smurtas vaikystėje.	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Fizinis smurtas (pavyzdžiui, užpuolė, smogė, davė antausį, spyrė, sumušė).	☐	☐	☐	☐	☐

Psichotraumatologijos centras

Vilniaus universitetas, Psichologijos institutas

	<i>Gyvenimo įvykiai</i>	<i>Man nutiko</i>	<i>Buvau liudininkas (-ė)</i>	<i>Sužinojau apie tai</i>	<i>Nesu tikras (-a)</i>	<i>Man nenutiko</i>
8.	Ginkluotas užpuolimas (pavyzdžiui, pašovė, dūrė, grasino peiliu, ginklu, bomba).	☐	☐	☐	☐	☐
9.	Seksualinė prievarta vaikystėje.	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Seksualinis smurtas po 18 metų amžiaus (pavyzdžiui, išprievartavimas, mėginimas išprievartauti, vertimas atlikti bet kokius seksualinius veiksmus jėga ar grasinant).	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Kitas nenorimas ar nemalonus seksualinis patyrimas.	☐	☐	☐	☐	☐
12.	Dalyvavimas mūšyje ar karo zonoje (tarnaujant kariuomenėje ar esant civiliu).	☐	☐	☐	☐	☐
13.	Nelaisvė (pavyzdžiui, pagrobimas, laikymas įkaitu, karo belaisviu).	☐	☐	☐	☐	☐
14.	Gyvybei pavojinga liga ar sužeidimas.	☐	☐	☐	☐	☐
15.	Didelė kančia.	☐	☐	☐	☐	☐
16.	Staigi, smurtinė mirtis (pavyzdžiui, žmogžudystė, savižudybė).	☐	☐	☐	☐	☐
17.	Staigi netikėta artimo žmogaus mirtis.	☐	☐	☐	☐	☐
18.	Sunkus sužeidimas, žala ar mirtis, Jūsų sukelta kitam asmeniui.	☐	☐	☐	☐	☐
19.	Bet koks kitas daug streso sukėlęs įvykis ar patyrimas (<i>prašome įrašyti žemiau</i>):	☐	☐	☐	☐	☐

DĖKOJAME, KAD SKYRĖTE LAIKO ATSAKYTI Į PATEIKTUS KLAUSIMUS

© Weathers, Blake, Schnurr, Kaloupek, Marx & Keane, 2013; Hyland et al., 2017.

© Lietuviška versija Kazlauskas, 2018.

Versija 2023 03 08

Psichotraumatologijos centras, Psichologijos institutas, Vilniaus universitetas, Čiurlionio g. 29 - 203, LT-03100 Vilnius, Lietuva

el. paštas: psichotraumatologija@fsf.vu.lt

www.psichotraumatologija.lt